

Krakers in Amsterdam anno 2009 (2010). Frank van Gemert, Dina Siegel, Rutger Visser, Deanna Dadusc en Christian Brouwers (Vrije Universiteit, Amsterdam). Verkenningen 46

Hoofdvragen

Wat is kraken in Amsterdam anno 2009? Wat gebeurt er, waarom gebeurt dat zo? Wie doen dat, met welke redenen?

Methoden van onderzoek

- literatuurstudie
- documentenstudie
- interviews
- participerende observatie

Samenvatting

In de hoogtijaren van de krakersrellen, eind jaren '70 en begin jaren '80, bestond er in de samenleving vrij brede steun voor de achterliggende motieven van de strijd tegen woning-leegstand. Sinds die tijd is het aantal krakers enorm gedaald en lijkt ook de kraakbeweging van karakter veranderd. Van brede maatschappelijke steun is inmiddels nauwelijks nog sprake, ook omdat het achterliggende probleem veel minder speelt. Er ligt nu zelfs een wetsvoorstel om het kraken te verbieden. Niettemin is er betrekkelijk weinig bekend over de kraakbeweging van nu, hoe groot die is en hoe divers, en waardoor die wordt gemotiveerd. Daar wil deze verkennende studie antwoord op geven. Deze beperkt zich tot de krakersscene in Amsterdam: wie maken er deel van uit, wat is het aandeel van buitenlanders en hoe zit het met geweldgebruik. De huidige scene is in kaart gebracht met literatuuronderzoek, politiedata, participerende observaties en interviews.

Duidelijk wordt dat nauwelijks gesproken kan worden van 'de krakers' aangezien de groep zeer divers is. Er is een 'oude' kern die als vanouds sterk ideologisch is gemotiveerd, al is het actieterrein verbreed naar allerlei (vermeende) maatschappelijke misstanden. Daarnaast is er een groep die vooral uit is op goedkope woonruimte en een eveneens divers samengestelde groep van buitenlanders van uiteenlopende nationaliteit. De 'oude kern' is stevig genesteld in een aantal (oude) wijken en werkt volgens tamelijk gestandaardiseerde en professionele procedures en protocollen. Er is een Kraakspreekuur (KSU), er zijn draaiboeken en hand-leidingen om te achterhalen of een pand daadwerkelijk leegstaat en er zijn vaste procedures voor het uitvoeren van de daadwerkelijk kraak. In deze zin is sprake van een zekere graad van organisatie en professionalisering. Daarnaast zijn er ook krakers, waaronder veel buitenlanders, die op eigen houtje handelen en die worden aangeduid als 'wildkrakers'. Deze wildkrakers opereren los van de 'gevestigde' kraakbeweging en zijn er ook niet op uit om een goede band op te bouwen met buurtbewoners. Het aandeel buitenlanders laat zich moeilijk precies schatten. Toch lijkt hun aandeel relatief groot.

De onderzoekers concluderen dat kraken in Amsterdam zich meestal voltrekt zonder dat er veel ophef over gemaakt wordt en dat de kraakbeweging vergaand is 'gepacificeerd': geweldgebruik is sterk afgenomen en er wordt ook stelling genomen tegen onnodige vernielingen. Desondanks worden (bedrijfs)panden soms volledig uitgewoond en wordt bij de ontruiming van wat men zelf prestige-objecten vindt, gepast geweld niet geschuwd. Maar in de meeste gevallen verlopen ontruimingens volgens een bepaald vast ritueel waarin ook van de kant van de politie de-escalierend optreden de norm is. Hetgeen niet wegneemt dat er veel menskracht van de zijde van de politie mee is gemoeid.